

УДК 159.9

І. Періг

(Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя)

МОТИВАЦІЙНІ ЧИННИКИ ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯ СУЧАСНОЇ МОЛОДИ

Сучасна молода людина презентує достатньо високий загальноосвітній рівень, широкий діапазон професійної і міграційної мобільності. Водночас молодь, котра складає майже 40% всього населення працездатного віку, частіше за інші вікові групи потерпає саме через відсутність роботи. Загалом проблема запобігання безробіттю має не лише економічне, але й психологічне підґрунтя, оскільки у випадку його масового розгортання можливі непередбачені негативні наслідки – підвищення злочинності, наркозалежності, алкоголізму тощо.

Через несвоєчасне влаштування на роботу безробітні молоді люди втрачають свої професійні навички та кваліфікацію, що ще більше ускладнює процес ефективного пошуку роботи. Безробіття впливає на фізичне та психологічне здоров'я людей: вони потерпають від порушення роботи опорно-рухової системи, психосоматичних зрушень. У зв'язку з цим зростає інтерес дослідників до психологічних чинників працевлаштування аплікантів. Зокрема, у дослідження психологічних аспектів працевлаштування особистості суттєвий внесок зробили А. Дашкевич, І. Городецька, Л. Льченко, О. Киричук, О. Корчевна, К. Мілютіна, О. Орлова, Н. Побірченко та ін.

У нинішніх умовах очевидна необхідність зміни загальної стратегії управління трудовими ресурсами. Замість визнаних раніше пріоритетів зниження плинності та підвищення стабільності кадрів, головними є формування високомобільного працівника, запровадження керованої мобільності. На думку академіка НАНУ О. Богуцького, працівник нового типу має бути освіченим, конкурентоспроможним, мобільним на ринку праці, із сильними трудовими мотивами, раціональною поведінкою, почуттям відповідальності. Все більше поширюються такі професії, як менеджер, підприємець, бізнесмен, посередник, брокер, дилер тощо.

Безробіття для особистості – це порушення внутрішньої рівноваги, втрата стабільності, відсутність засобів до існування, емоційно напружена ситуація.

На основі аналізу отриманих емпіричних даних можна стверджувати: основними мотиваційними чинниками працевлаштування у юнацькому віці є матеріальні та соціальні потреби, дещо знижені потреби у самовираженні; основним мотивом працевлаштування є розмір заробітної плати та прагнення до успіху. В ієрархії мотивів аплікантів незначне місце займають „престижність професії і сімейні традиції” та „взаємини з колегами”. Задоволення матеріальних потреб є домінуючим чинником в ієрархії мотивів обох вікових груп. Результати констатувального експерименту засвідчили, що мотивація до успіху у безробітних знижується з тривалістю безробіття.

Серед основних напрямів психологічної роботи для попередження довготривалого безробіття мають бути актуалізація суб'єктності особистості, збільшення мотивації до вияву власної активності у процесі працевлаштування, подолання маргіналізму і сприяння професійному самовизначенню, покращення самоствалення, підвищення самоефективності, зміна фокусу сприйняття із негативу на позитив, із реальних перешкод на можливості свої і ситуаційні, ресоціалізація, зміна інтегральної системи ставлень, інакше кажучи, психологічна робота з трансформації “Я-концепції”, інформаційна психологічна робота (просвітницька, профілактична) щодо виникнення психологічних змін в особистості безробітного при тривалому перебуванні у ситуації безробіття.